

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň JUDr. Hany Pipkové a JUDr. Marcely Rouskové v právní věci žalobce: **MSC MONEY SERVICE CORPORATION, a.s. v likvidaci**, se sídlem v Olomouci-Hodolanech, Hybešova 200/6, IČO: 285 74 010, proti žalovanému: **Finanční arbitr České republiky**, se sídlem v Praze 1, Legerova 1581/69, o žalobě proti rozhodnutí finančního arbitra ev. č. FA/6140/2014, reg. č. 68/SU/2013 ze dne 5. 8. 2014,

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá .
- II. Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Žalobce se žalobou podle páté části zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, podanou dne 6. 10. 2014 k Okresnímu soudu v Olomouci, domáhal nahrazení v záhlaví označeného rozhodnutí finančního arbitra, jímž byly zamítnuty jeho námitky proti nálezů finančního arbitra ev. č. 10428/2013, reg. č. 68/SU/2013 ze dne 16. 12. 2013; žalobce navrhl, aby soud nahradil výrok napadeného rozhodnutí výrokem, že se nález finančního arbitra ruší.

Finanční arbitr svým nálezem uložil žalobci povinnost zaplatit navrhovateli M. K. (dále jen „klient“) částku 6.500 Kč a dále zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč. Finanční arbitr dospěl k závěru, že uvedená částka je plněním z neplatného právního úkonu ve smyslu § 451 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, neboť ji klient zaplatil v rámci neplatné Smlouvy o konzultaci, kterou uzavřel v omylu vyvolaném žalobcem v souvislosti

s uzavírání Klientské smlouvy. Finanční arbitr shledal, že mezi těmito smlouvami existuje vzájemná souvislost, a to časová, místní i v jejich předmětu, neboť tato ujednání tvořila z pohledu klienta – jakož i z pohledu průměrného spotřebitele – jediný celek, jehož cílem bylo získání finančních prostředků (poskytnutí úvěru) od žalobce.

Žalobce v žalobě uvedl, že dne 26. 11. 2012 uzavřel prostřednictvím konzultantky V. B. s klientem po telefonu Smlouvu o konzultaci. Předmětem této smlouvy bylo podání informací o správném úvěrování, vysvětlení podstaty zákona o spotřebitelském úvěru a informací o ochraně spotřebitele, zhodnocení klientovy finanční situace a jeho finanční analýza. Cena za poskytnutí služby ve výši 6.500 Kč byla sjednána již po telefonu. Konzultace byla klientovi poskytnuta následujícího dne, kdy rovněž zaplatil v hotovosti smluvenou částku. Jelikož klient po provedené konzultaci projevil zájem o půjčku, konzultant s ním téhož dne uzavřel Klientskou smlouvu, jejímž obsahem bylo posouzení žádosti s ohledem na klientem uvedené informace; na poskytnutí půjčky nebyl podle smlouvy nárok. Osobní dotazník, který klient na schůzce vyplnil, byl dle žalobcova názoru toliko podpůrným materiálem při konzultaci, podkladem pro poskytnutí analýzy jeho majetkových poměrů, a vyplnění jednotlivých položek bylo zcela dobrovolné. Dne 27. 11. 2012 žalobce klienta informoval o rozsahu dokumentů požadovaných pro posouzení jeho bonity; klient však tyto informace nedodal, namísto toho podáním ze dne 7. 12. 2012 odstoupil od smlouvy. Odstoupení od Smlouvy o konzultaci v té době nebylo dle § 53 odst. 8 písm. a) občanského zákoníku možné, neboť žalobce již předmětné služby poskytl. Naproti tomu odstoupení od Klientské smlouvy žalobce akceptoval; jednalo se o smlouvu bezúplatnou a žádné ze stran nevznikly v souvislosti s ní žádné náklady. Finanční arbitr dle žalobcova názoru nezohlednil námitky, že není oprávněn se sporem ze Smlouvy o konzultaci zabývat, neboť mu zákon svěřuje toliko řešení sporů vzniklých při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelských úvěrů; Smlouva o konzultaci však je na případné pozdější žádosti o spotřebitelský úvěr nezávislá, žalobce má ostatně na poradenskou a konzultační činnost živnostenské oprávnění.

Okresní soud v Olomouci v usnesení č. j. 24C 193/2014 - 112 ze dne 12. 12. 2014 konstatoval, že spor se týká vydání bezdůvodného obohacení, a tento spor není uveden v § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, jenž obsahuje taxativní výčet sporů, jimiž se finanční arbitr může zabývat. Žalobou napadený akt je z toho důvodu nicotný. Jelikož vyslovit nicotnost aktu správního orgánu může výhradně soud ve správním soudnictví, okresní soud řízení o žalobě zastavil a poučil žalobce, že podá-li žalobu k věcně a místně příslušnému soudu ve správním soudnictví do jednoho měsíce od právní moci usnesení o zastavení řízení, bude platit, že byla podána dnem, kdy došla soudu rozhodujícím v občanském soudním řízení.

Žalobce proto podal v této lhůtě obsahově shodnou žalobu k Městskému soudu v Praze. Jelikož se však v petitu této žaloby domáhal nahrazení napadeného rozhodnutí stejně jako v žalobě podle páté části o. s. ř., vyzval jej soud k jeho úpravě tak, aby byl v souladu s ustanoveními s. ř. s. V návaznosti na to žalobce upravil žalobní návrh tak, aby soud napadené rozhodnutí zrušil. Ačkoli se žalobce nedomáhá prohlášení nicotnosti výslovně v žalobním návrhu, obsahově je v důvodech žaloby požaduje, neboť vyčítá finančnímu arbitrovi naprostý nedostatek věcné příslušnosti k rozhodnutí předmětného sporu.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě v první řadě podotkl, že Okresní soud v Olomouci mohl svým postupem porušit právo účastníků řízení na spravedlivý proces. Jeho rozhodnutí postrádá řádné a přesvědčivé odůvodnění, zejména nikterak nevysvětlil, proč k bezdůvodnému obohacení nemohlo dojít při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru. K tvrzenému nedostatku své věcné příslušnosti žalovaný uvedl, že zákonodárce tím, že při vymezení jeho působnosti užil slovo „při“, zamýšlel založit žalovanému příslušnost k rozhodnutí blíže neurčených sporů, které s nabízením, poskytováním nebo zprostředkováním spotřebitelského úvěru jakkoli bezprostředně souvisí, avšak nelze dopředu předvídat, ohledně kterých všech skutečností, resp. konkrétních institutů, práv a povinností tyto spory mohou nastat. Příslušnost Žalovaného jako finančního arbitra je navíc odvozena od, nutno podotknout co do aplikace právních norem neomezené, příslušnosti obecného soudu k řešení nastolené soukromoprávní otázky, jak uvádí věta první § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi („*K rozhodování sporu spadajícího jinak do pravomoci českých soudů je příslušný též finanční arbitr*“), když řízení před žalovaným má být navrhovateli v zákonem vymezených případech plnohodnotnou alternativou k soudnímu řízení. Pokud jde o odůvodnění věcné příslušnosti v této konkrétní věci, žalovaný zopakoval argumentaci obsaženou v napadeném rozhodnutí.

Žalovaný má tudíž za to, že ve věci rozhodl v mezích své věcné příslušnosti, proto navrhl, aby soudu žalobu jako nedůvodnou zamítl.

K pravomoci vyslovit nicotnost aktu správního orgánu, jímž bylo rozhodnuto o soukromém právu, existuje poměrně bohatá judikatura zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zvláštní senát“). Podle ustálené judikatury zvláštního senátu (srov. usnesení č. j. Konf 53/2011 - 25 ze dne 5. 3. 2012 nebo usnesení č. j. Konf 8/2013 ze dne 28. 5. 2013) pravomoc vyslovit nicotnost rozhodnutí vydaného správním orgánem náleží soudu ve správním soudnictví, resp. správnímu orgánu, a to v zásadě bez ohledu na to, zda se jedná o správní rozhodnutí o subjektivních právech veřejných či soukromých.

V usnesení sp. zn. Konf 53/2011 - 25 zvláštní senát tento názor odůvodnil tak, že „[z]ákladní podmínkou tohoto řízení je totiž v souladu s § 244 odst. 1 o. s. ř. existence pravomocného správního rozhodnutí. Jestliže správní orgán vydá v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci nicotné rozhodnutí, není zmiňovaná podmínka splněna. Jedná se přitom o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, neboť, jak vyplývá z výše uvedeného, nicotnost správního rozhodnutí nelze nijak zhojit, a to ani uplynutím času. [...] I soud v řízení podle části páté občanského soudního řádu je oprávněn zkoumat předložené správní rozhodnutí z hlediska jeho možné nicotnosti jako předběžnou otázku. Jestliže však žalobce nicotnost přímo namítá, resp. domáhá se jejího vyslovení po soudu v občanském soudním řízení, nemůže mu tento soud vyhovět a musí ho s tímto nárokem odkázat na soudy ve správním soudnictví.“

Žalobce se v projednávané věci domáhal dle páté části o. s. ř. nahrazení žalobou napadeného rozhodnutí. Soud v občanském soudním řízení se v rámci posouzení předběžné otázky dospěl k závěru, že toto rozhodnutí je nicotné, a proto odkázal žalobce s jeho nárokem na soud ve správním soudnictví.

Jelikož se žádný z účastníků řízení nevyjádřil k výzvě soudu dle § 51 s. ř. s., má se za to, že oba souhlasí s rozhodnutím věci bez nařízení jednání.

Městský soud v Praze uvážil o věci následovně.

Dle § 77 odst. 1 věty první zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, je nicotným takové rozhodnutí, k jehož vydání nebyl správní orgán vůbec věcně příslušný; to neplatí, pokud je vydal správní orgán nadřízený věcně příslušnému správnímu orgánu. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu je nicotným takový správní akt, *„který trpí natolik intenzivními vadami, že jej vůbec za rozhodnutí ani považovat nelze. Takovými vadami jsou např. absolutní nedostatek pravomoci, absolutní nepřislušnost rozhodujícího správního orgánu, zásadní nedostatky projevu vůle vykonavatele veřejné správy (absolutní nedostatek formy, neurčitost, nesmyslnost), požadavek plnění, které je trestné nebo absolutně nemožné, uložení povinnosti nebo založení práva něčemu, co v právním smyslu vůbec neexistuje, či nedostatek právního podkladu k vydání rozhodnutí. K nicotnosti soud přiblíží z úřední povinnosti“* (usnesení rozšířeného senátu č. j. 6 A 76/2001 - 96 ze dne 22. 7. 2005).

Úvodem úvah o možné nicotnosti napadeného rozhodnutí je třeba se zabývat tím, zda byl k rozhodnutí předmětného sporu finanční arbitr věcně příslušný, v čemž ostatně spočívá jediný žalobní bod. Dle § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění účinném do 18. 8. 2013, *„k rozhodování sporů mezi věřiteli nebo zprostředkovateli a spotřebiteli při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, pokud je jinak k rozhodnutí tohoto sporu dána pravomoc českého soudu, je příslušný též finanční arbitr (dále jen „arbitr“). Sjednání rozhodčí smlouvy nevylučuje pravomoc arbitra. Arbitr usiluje zejména o smírné vyřešení sporu.“* Pokud je spor ze smlouvy o konzultaci sporem „při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru,“ finanční arbitr byl k jeho rozhodnutí věcně příslušný; v opačném případě nikoli. Spotřebitelským úvěrem se dle § 1 odst. 1 věty druhé zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, rozumí *„odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem“*. Spotřebitelem je dle § 3 písm. a) téhož zákona fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání; věřitelem je dle písm. b) téhož ustanovení osoba nabízející nebo poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání; zprostředkovatelem je dle písm. c) téhož ustanovení osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, s věřitelem nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá. Jen na okraj soud podotýká, že samotná skutečnost, že se spor týká bezdůvodného obohacení, jej z působnosti finančního arbitra nevyjímá, ačkoli se tak Okresní soud v Olomouci domníval, neboť nikterak nevylučuje souvislost s nabízením, poskytováním

nebo zprostředkováním spotřebitelského úvěru, jež je pro založení věcné příslušnosti finančního arbitra rozhodující.

Jako mezi účastníky řízení nesporné se podává, že se klient M. K. obrátil dne 23. 11. 2012 telefonicky na žalobcovu zprostředkovatelku, finanční konzultantku V. B. (dále jen „zprostředkovatelka“), a smluvili si schůzku ještě na tentýž den; tohoto dne byla mezi nimi uzavřena Smlouva o konzultaci, v souvislosti s níž klient při schůzce zaplatil 3.500 Kč a 3.000 Kč doplatil na žalobcův účet dne 26. 11. 2012. Během sjednané schůzky klient podepsal 1) listinu nadepsanou „Smlouva o konzultaci“, jež sestává z „Povinných informací“ o této smlouvě a vizuálně oddělené části „Potvrzení o zaplacení částky ve výši 6.500,- Kč k uzavřené Smlouvě o konzultaci prostřednictvím telefonu dne 26. 11. 2012“ (časový údaj byl postdatován z důvodu doplacení peněžní částky tohoto dne); 2) Doklad o zaplacení smlouvy o konzultaci (existence dvou dokladů o zaplacení je vysvětlena tím, že část zaplacené částky si ponechala zprostředkovatelka, část byla vyplacena žalobci); 3) Rozhodčí smlouvu; 4) Klientskou smlouvu č. G000856.

Na druhé straně nelze s jistotou určit, zda klient na schůzce vyplnil Osobní dotazník. On sám si jeho vyplňování nevybavil a uvedl, že jej vyplnil až o tři dny později, kdy mu byl žalobcem zaslán; dle žalobcova a zprostředkovatelčina tvrzení došlo k jeho vyplnění již v průběhu schůzky. Pro posouzení věci je nicméně důležitá – jak soud níže vysvětlí – toliko skutečnost, že klient byl s tímto dotazníkem seznámen a vyplnil jej, jak nepochybně vyplývá z žalobcem předložené poslední části tohoto dotazníku, datované 26. 11. 2012 a klientem podepsané.

Předmětem Smlouvy o konzultaci bylo dle písemně poskytnutých povinných informací (záznam telefonického hovoru ze dne 23. 11. 2012 neexistuje) podání informací o správném úvěrování, vysvětlení podstaty zákona o spotřebitelském úvěru a informací o ochraně spotřebitele, zhodnocení klientovy finanční situace a finanční analýza klienta; cena za tyto služby byla sjednána na 6.500 Kč. Předmětem Klientské smlouvy byl závazek žalobce, že bezplatně posoudí podle vlastních pravidel a postupů s ohledem na údaje, které zájemce v této smlouvě a v dalších dokumentech uvedl, a sám se rozhodne, zejména s ohledem na zákon o spotřebitelském úvěru, zda zájemci úvěr poskytne; klient v této smlouvě vyjádřil zájem o poskytnutí půjčky ve výši 80.000 Kč.

Podáním ze dne 7. 12. 2012 klient odstoupil v zákonné čtrnáctidenní lhůtě od smlouvy č. G000856 s odůvodněním, že informace poskytnuté zprostředkovatelkou byly nepravdivé, a požádal o vrácení zaplacené částky 6.500 Kč. Při osobní schůzce měl být klient opakovaně ubezpečován, že úvěr je předběžně schválen, vyžadované dokumenty jsou pouze formalita a do 48 hodin bude mít klient peníze na účtu. Namísto peněz však byl žalobci doručen jen další dotazník a poté ještě další dotazník pro jeho manželku; s takovým postupem klient nesouhlasil. Žalobce reagoval na toto odstoupení od smlouvy sdělením ze dne 31. 12. 2011, v němž uvedl, že odstoupení od Klientské smlouvy akceptuje, avšak poučil klienta, že odstoupení do Smlouvy o konzultaci již není dle § 53 odst. 8 občanského zákoníku možné, neboť plnění z ní bylo klientovi poskytnuto dne 18. 7. 2012 a předmět smlouvy tím byl splněn.

K žalobcově argumentaci, že finanční arbitr nezohlednil námitky, že se předmětným sporem vůbec nemůže zabývat, soud v prvé řadě uvádí, že finanční arbitr se v obou správních rozhodnutích otázkou své věcné příslušnosti podrobně zabýval, ba dokonce tvoří páteř jeho rozhodnutí, neboť žalobcova procesní obrana ve správním řízení spočívala výhradně ve zpochybňování této příslušnosti. Finanční arbitr se zabýval veškerými okolnostmi sjednání a plnění z obou jmenovaných smluv a dospěl k závěru, že klient a žalobce, zejména v souvislosti s plněním ze Smlouvy o konzultaci a Klientské smlouvy, jednali tak, že jednotlivé úkony samostatně i společně odpovídají obvyklému jednání spotřebitele a věřitele nebo zprostředkovatele při nabízení a poskytování úvěru, tedy jednání předvídanému ustanoveními § 5 odst. 1 a 5 a § 9 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Souvislost mezi těmito smlouvami byla totiž nejen časová a místní, nýbrž také obsahová, a to s ohledem na práva a povinnosti jednotlivých stran z této smlouvy vyplývající (str. 6 dole napadeného rozhodnutí). Smluvní ujednání a přílohy Smlouvy o konzultaci a Klientské smlouvy a z nich vyplývající nesrozumitelná práva a povinnosti jsou pro průměrného spotřebitele natolik obtížně rozeznatelná, že pro něj tvoří jeden celek, který spotřebitel (a tedy i klient) vnímal jako prostředek k získání finančních prostředků; jednalo se tedy o smluvní vztah, jehož cílem bylo získání resp. poskytnutí finančních prostředků mezi podnikatelem a spotřebitelem (str. 7 dole napadeného rozhodnutí). Finanční arbitr přitom vyšel i z důkazních prostředků shromážděných v dalších jím projednávaných skutkově shodných případech, v nichž taktéž vystupoval nynější žalobce.

Soud se s právním hodnocením finančního arbitra ztotožňuje, neboť Smlouva o konzultaci a Klientská smlouva skutečně nebyly zcela samostatné a nezávislé, jak tvrdí žalobce, nýbrž byly úzce propojeny a tvořily jeden celek, jehož cílem bylo získání peněžních prostředků klientem (poskytnutí úvěru).

Osobní dotazník, který klient vyplnil, byl dle žalobcova názoru toliko podpůrným materiálem při konzultaci, podkladem pro poskytnutí analýzy jeho majetkových poměrů, a vyplnění jednotlivých položek bylo zcela dobrovolné. Klientem vyplněný dotazník byl dle žalobcova tvrzení již skartován, avšak finanční arbitr opatřil nevyplněný formulář tohoto dotazníku. Na tomto místě soud připomíná, že žalobce tento, ale ani žádný jiný z důkazních prostředků shromážděných finančním arbitrem, v žalobě nezpochybil. Klient je v tomto dotazníku označován jako „žadatel“ a jednotlivé části dotazníku tvoří základní údaje o žadateli a spolužadateli (např. rodinný stav, sociální zařazení či současné bydlení), údaje o příjmu žadatele a spolužadatele (zaměstnání, čistý měsíční příjem, srážky ze mzdy, předmět podnikání), údaje o závazcích žadatele a spolužadatele (např. výživné, bankovní a nebankovní závazky); na straně páté se pak nachází „informace o požadované výši úvěru nebo půjčky“ a prohlášení žadatele o správnosti a pravdivosti vyplněných údajů.

Dotazník tak nenechává svého čtenáře na pochybách, že se jedná o podklad žádosti o úvěr či půjčku, neboť v něm žadatel (sic) vyplňuje mimo jiné částku úvěru či půjčky, o které by chtěl požádat, a číslo bankovního účtu. Naproti tomu se v dotazníku nenachází žádná zmínka o tom, že by měl sloužit jako podklad pro vypracování finanční analýzy klientových majetkových poměrů; slovní spojení „finanční analýza“ se sice nachází v jeho posledním odstavci, avšak v té souvislosti, že klient prohlašuje, že „údaje v této finanční analýze jsou pravdivé a úplně a za nepravdivé či neúplně uvedené údaje nesnese odpovědnost

finanční konzultant nebo správce“. Podle tohoto textu je tedy onou finanční analýzou samotný dotazník, jenž ovšem obsahuje výhradně informace zadané klientem. Právě skutečnost, že klient v závěrečném prohlášení svým podpisem stvrzuje pravdivost a správnost vyplněných údajů, žalobcovu tvrzení taktéž zpochybňuje. Pokud by dotazník sloužil výhradně žalobcem tvrzenému účelu a položky v něm byly dobrovolné, prohlášení pravdivosti by bylo naprosto neopodstatněné, neboť jakákoli nepřesnost či lež by šla výlučně k tíži klienta. Vyplněný dotazník nadto mohl těžko sloužit klientovi k lepšímu pochopení vlastních majetkových poměrů, když jeho kopii neobdržel. Vyplnění požadovaných údajů v klientovi naopak posilovalo přesvědčení, že se jedná o podmínku nezbytnou pro poskytnutí úvěru, neboť povinností věřitele před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, je dle § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru posoudit na základě dostatečných informací získaných i od spotřebitele schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr.

O vzájemné provázanosti Smlouvy o konzultaci a Klientské smlouvy svědčí rovněž odst. 12 později uvedené, dle něž klient uděluje žalobci výslovný souhlas „*ke zpracování jeho osobních údajů získaných i z Osobního dotazníku za účelem poskytnutí půjčky správcem, získání údajů o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce, pořizování kopií osobních dokladů, vyhotovení návrhu na uzavření smlouvy o půjčce.*“

Schůzka dne 23. 11. 2012 se dle klientových vyjádření učiněných v průběhu správního řízení konala na základě telefonického hovoru, v němž zprostředkovatelka klienta ujistila, že jeho žádost o úvěr byla na základě telefonicky sdělených osobních údajů a údajů o příjmech předběžně schválena a zbývá jen podepsat úvěrovou smlouvu. Na sjednané schůzce se zprostředkovatelka spokojila s částkou 3.500 Kč s tím, že zbylé 3.000 Kč je možno doplatit až po obdržení úvěru, k čemuž dojde do 24 hodin. Schůzka trvala nanejvýš 15 minut a žádné plnění ze Smlouvy o konzultaci během ní poskytnuto nebylo. Po třech dnech klient obdržel dotazník, jež vyplnil a zaslal spolu s vyžadovanými dokumenty; za dalších několik dnů přišel tentýž dotazník taktéž klientově manželce. Za této situace se klient rozhodl od smlouvy odstoupit. Zprostředkovatelka se k věci na výzvu finančního arbitra vyjádřila v tom smyslu, že Smlouva o konzultaci byla uzavřena telefonicky již 23. 11. 2012, přesný průběh schůzky si již nepamatuje, avšak obvykle trvá jednu až dvě hodiny, klient nemá povinnost uzavřít Smlouvu o konzultaci a dle žalobcových podmínek může uzavřít přímo Klientskou smlouvu. Při konzultacích zprostředkovatelka obvykle používá brožuru „Základní zásady zodpovědného úvěrování“, zjišťuje klientovy majetkové poměry, jež zapisuje do Osobního dotazníku, a odpovídá na klientovy dotazy.

Soud zprostředkovatelčiným tvrzením neuvěřil. Obsah poskytnuté konzultace měl být dle žalobních tvrzení víceméně shodný s obsahem brožury „Obecné zásady zodpovědného úvěrování: základy finanční gramotnosti“, již klient na schůzce obdržel. Obsah brožury se však s deklarovaným předmětem Smlouvy o konzultaci překrývá jen částečně: jedná se o osmnáctistránkový kompilát všeobecně známých informací a rozsáhlých citací zákona, jež se spotřebitelskými úvěry souvisí jen volně či vůbec (struktura brožury je následující: spotřebitelské smlouvy; nekalé obchodní praktiky; neodvolatelný návrh; finanční trh; lichva; zásady hospodaření s prostředky; zajištění závazku; exekuce; oddlužení; závěr - shrnutí nejdůležitějšího). Zhodnocení klientových

majetkových poměrů zcela chybí. Jelikož v dotazníku jsou obsaženy pouze základní údaje, jež klient zná a může je doplnit bez jakékoli pomoci, nelze jej považovat za důkaz poskytnuté analýzy. Argumentaci, že odeslání dotazníku žalobci sloužilo jako důkaz o poskytnutí konzultace, soud vyhodnotil jako účelovou. Tento dotazník měl totiž údajně sloužit potřebám klienta, který jej však neobdržel, a nijak z něj nevyplývá, že by bylo plnění vymezené v „povinných informacích“ o Smlouvě o konzultaci skutečně poskytnuto; lépe by tomuto účelu sloužila např. kopie údajně vypracované finanční analýzy, jež by byla bývala v písemné podobě nepochybně užitečnější i pro klienta.

Shodné výhrady vůči jednání žalobcových zprostředkovatelů vznesli rovněž klienti v dalších věcech rozhodovaných finančním arbitrem. Např. ve věci reg. č. 166/SU/2012 se klient M. R. dle svého líčení obrátil se žádostí o rychlou půjčku na zprostředkovatele Z. M., jenž mu po telefonu přislíbil, že připraví smlouvu o půjčce a zaplatí-li klient v hotovosti 6.500 Kč, požadované peníze bude mít do večera téhož dne, nejpozději následujícího rána na účtu; klient z důvodu časové tísně souhlasil. Samotná schůzka se konala v automobilu u silnice (klient pracoval jako řidič mezinárodní kamionové přepravy) a trvala 10 minut. Uzavření Smlouvy o konzultaci si klient nebyl vědom a během schůzky mu plnění z ní poskytnuto nebylo, konzultant mu toliko předložil k podpisu několik listin s tím, že jsou to jen formality pro vyřízení půjčky. Nebo ve věci reg. č. 139/SU/2012 klient R. V. popsal, že se obrátil s žádostí o rychlou půjčku na zprostředkovatele M. N., jenž jej po telefonu ujistil, že úvěr je na základě jím poskytnutých údajů schválen a zbývá jen podepsat úvěrovou smlouvu a zaplatit jistinu ve výši 6.500 Kč, jež bude zároveň první splátkou úvěru, aby mohly být peníze klientovi ihned zaslány. Samotná schůzka se konala na pobočce v Praze 8, Klapkova 185/56 těsně před koncem pracovní doby ve velkém spěchu a žalobci ani nebylo umožněno přečíst si podepisované listiny, jež byly dle zprostředkovatelova tvrzení pouze formalitou. Uzavření Smlouvy o konzultaci si klient nebyl vědom a během schůzky mu plnění z ní poskytnuto nebylo. Součástí správního spisu jsou i další obdobná vyjádření klientů k smlouvám č. B001227 a č. G000736.

Finanční arbitr v těchto dalších řízeních nadto shromáždil od navrhovatelů kopie inzerátů, na jejichž základě se na žalobce obrátili a z nichž je jednoznačně patrné, že tak činili za účelem opatření rychlé půjčky. Ve věci reg. č. 166/SU/2012 klient předložil kopii inzerátu, (pro úplnost soud podotýká, že žalobcovo jméno v něm není uvedeno), jenž je uvozen tučným nadpisem „**NEBANKOVNÍ PŮJČKY PRO VÁS!**“, poté následuje text: „*Bez náhledu do registru! Přímý poskytovatel! Osobní konzultace samozřejmostí! Bez ástavy a ručitele! Nevoláte na 900...!!*“ V další věci se pak jednalo o inzerát tohoto znění: „**RYCHLÉ PŮJČKY! Nevoláte 900...!!! Přímý poskytovatel!!! Přijedeme!!**“

Důvěryhodnost zprostředkovatelčina vyjádření narušuje dále to, že si přesný průběh této konkrétní schůzky dle svých slov nepamatovala, avšak byla si naprosto jista tím, že Smlouva o konzultaci byla uzavřena již při telefonickém rozhovoru, a v obecné rovině schůzku popsala naprosto shodným způsobem jako jiní žalobcové zprostředkovatelé. Např. na otázku finančního arbitra č. 11 po obsahu konkrétních informací poskytnutých na schůzce zprostředkovatelka odpověděla: „*Přesnou podobu schůzky si dnes již nevybavuji, standardně se klientovi nejprve představím, předložím doklad od společnosti MSC MONEY SERVICE CORPORATION, a.s. že jsem finanční konzultant. Poté klientovi znovu vysvětlím podmínky smlouvy o konzultaci, následky pro odstoupení od*

smlouvy. Při konzultaci používám brožuru ‚Základní zásady odpovědného úvěrování‘ jako osnovu školení pro klienta, zjišťuji majetkové poměry klienta, které zapisuji do Osobního dotazníku, odpovídám na dotazy klienta apod. Schůzka s klientem při Konzultaci B trvá obvykle 1 hodinu, i když klienti někdy mají pocit, že trvala kratší dobu.“ Zprostředkovatel Zdeněk Michálek na stejnou otázku ve věci vedené finančním arbitrem pod reg. č. 166/SU/2012 odpověděl: *„Přesnou podobu schůzky si dnes již nevybavuji, standardně se klientovi nejprve představím, předložím všechny oprávnění kopii živnostenského listu, doklad od společnosti MSC MONEY SERVICE CORPORATION, a.s. že jsem evidován a proškolen jako finanční konzultant. Poté klientovi znovu vysvětlím podmínky smlouvy o konzultaci, následky pro odstoupení od smlouvy. Při konzultaci používám brožuru ‚Základní zásady odpovědného úvěrování‘ jako osnovu školení pro klienta, zjišťuji majetkové poměry klienta, které zapisuji do Osobního dotazníku, odpovídám na dotazy klienta apod. Schůzka s klientem při Konzultaci B trvá obvykle 1 až 2 hodiny.“* Většina odpovědi je tak zcela identická, včetně neobvyklých obrátů jako „následky pro odstoupení od smlouvy“, takže vzbuzuje dojem, že se nejedná o autentický popis konkrétní situace, nýbrž o šablonovitou odpověď předpřipravenou žalobcem.

Žalobcovo tvrzení, že bylo čistě na vůli klienta, zda uzavře jen Smlouvu o konzultaci, jen Klientskou smlouvu, anebo obě, je zpochybněno taktéž konstrukcí smlouvy o poskytování služeb, uzavřené mezi žalobcem a zprostředkovatelkou V. B. Zprostředkovatelka se v ní zavázala jak k aktivnímu vyhledávání klientů a uzavírání Smluv o konzultaci (čl. II bod 2 odrážka první), tak k aktivnímu vyhledávání klientů a uzavírání Klientských smluv (čl. II bod 3 odrážka první), avšak odměna byla sjednána výhradně v závislosti na počtu uzavřených a naplněných Smluv o konzultaci (čl. III bod 1 a 2); samotné uzavření a naplnění Klientské smlouvy zprostředkovatelce žádnou odměnu nepřináší, proto je její motivace uzavírat takové smlouvy bez předcházející Smlouvy o konzultaci nulová.

Na základě shora uvedených skutečností soud dospěl k závěru, že klient sice podepsal listinu označenou jako „povinné informace“ týkající se Smlouvy o konzultaci uzavřené téhož dne, dle níž byla cena 6.500 Kč úplatou za poskytnutou konzultaci, jež byla na Klientské smlouvě nezávislá, avšak ze souhrnu všech ostatních důkazů vyplývá, že klient byl žalobcovou zprostředkovatelkou záměrně uveden v omyl, že veškeré právně relevantní úkony mezi klientem a zprostředkovatelkou tvoří jeden celek, jehož cílem je poskytnutí půjčky klientovi a v jehož rámci představovalo vyplnění Osobního dotazníku a jeho následné odeslání žalobci hodnocení bonity klienta ve smyslu § 9 zákona o spotřebitelském úvěru. Žalobce tím, jak obě smlouvy koncipoval, a tím, jak se prostřednictvím zprostředkovatele prezentoval klientovi v reklamě a při osobní schůzce, jednal ve vztahu k němu jako věřitel při nabízení spotřebitelského úvěru. Klientův omyl byl ilustrován rovněž klientovým jednáním, když před údajným poskytnutím konzultace zaplatil jen část předmětné částí a zbytek doplatil s třídním odstupem, aby následně celou částku požadoval vrátit; pakliže by se byl klient domníval, že částka představuje úplatu za konzultaci, nebyl by ji po jejím údajném poskytnutí doplácel, nýbrž od smlouvy by byl odstoupil rovnou. Jednalo se přitom o omyl jednak podstatný, neboť se týkal předmětu plnění smlouvy, jednak omluvitelný, neboť žalobce prostřednictvím svého finančního konzultanta záměrně nastolil situaci, v níž se průměrnému spotřebiteli mohlo zaplacení částky 6.500 Kč jevit jako nezbytná podmínka pro spěšné vyřízení žádosti o

půjčku. K naplnění Smlouvy o konzultaci v daném případě nedošlo, a tato smlouva byla pro podstatný a omluvitelný omyl na straně klienta neplatná. Této neplatnosti se klient dovolal svým dopisem („Odstoupením od smlouvy“) ze dne 7. 12. 2012.

Spor o vrácení zaplacené částky 6.500 Kč tak je sporem mezi věřitelem a spotřebitelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, neboť k jejímu zaplacení došlo v bezprostřední souvislosti se zprostředkováváním spotřebitelského úvěru mezi spotřebitelem (klientem) a věřitelem (žalobcem). Finanční arbitr byl proto v souladu s § 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi věcně příslušný k jeho rozhodnutí.

Námítka nedostatku věcné příslušnosti, jenž měl dle názoru žalobce založit nicotnost napadeného rozhodnutí, není důvodná, a soud proto žalobu dle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k tomu, že soud v občanském soudním řízení zastavil řízení o žalobě dle páté části o. s. ř. pro nicotnosti napadeného rozhodnutí a soud ve správním soudnictví posléze nicotnost neseznal, je žalobce oprávněn domáhat se obnovy občanského soudního řízení dle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Tento závěr vyslovil zvláštní senát ve svém usnesení sp. zn. Konf 53/2011: *„Předestřené řešení nemůže pochopitelně vyloučit názorové konflikty mezi soudy v občanském řízení a soudy ve správním soudnictví ohledně nicotnosti konkrétního správního rozhodnutí. Z uvedené argumentace je přitom zřejmé, že rozhodující slovo v takovém konfliktu musí mít soudy ve správním soudnictví. Jestliže je tedy řízení podle části páté občanského soudního řádu před soudem v občanském soudním řízení skončeno a soud ve správním soudnictví následně posoudí otázku nicotnosti příslušného správního rozhodnutí jinak, musí mít účastníci řízení k dispozici procesní nástroje, jak řízení před soudem civilním opětovně vyvolat. Dospěl-li soud v občanském soudním řízení k závěru, že správní rozhodnutí je nicotné, a řízení z tohoto důvodu zastavil a následně soud ve správním soudnictví zaujal názor opačný, je tímto prostředkem žaloba na obnovu řízení podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Pokud soud v občanském soudním řízení naopak žalobu podle části páté projednal a soud ve správním soudnictví následně naznal, že správní rozhodnutí je nicotné, mohou se účastníci řízení domáhat nápravy prostřednictvím žaloby pro zmatečnost podle § 229 odst. 1 písm. a) o. s. ř.“*

O náhradě nákladů řízení jeho účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. *a contrario*. Žalobce ve věci úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovanému nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné činnosti.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem v Brně, Moravské náměstí 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední

den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 soudního řádu správního a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 25. února 2016

JUDr. Slavomír Novák, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Válková